

Tønsberg blad
8.10-91

100694

Hemningsløshet og selvkontroll (I)

Av Ulf Gleditsch

Den korrupsjon vi har vært vitne til i den offentlige forvaltning synes å være et markant eksempel på hemningsløshet. I det samfunn hvor vi som nærmer oss 70 levde, var en slik korrupsjonsflora utenkelig. Det fantes selvsagt utro tjenere, men de fikk grundig beskjed og befolkningen reagerte med avsky. Idag er reaksjonen en annen. Man er mer opptatt av økonomiske forhold enn moral. Det så man også i abortdebatten. Idag er det så mange som har en rem av huden på svært mange kanter. Resonnementet er dette: Kan de store, så kan vel også vi!

Med en slik legitimasjon er det ikke vanskelig å forstå hvordan norm- og moraloppløsende krefter får makt. Hvordan har en slik hemningsløshet kunnet bre seg? Hvilke kilder øser den av? Det ligger nær å ta frem Arbeiderpartiets omsorgspolitik som gjennom årene nærmest har utryddet det personlige ansvaret. Som Rune Gerhardsen nå med fare for sitt politiske liv omsider har pekt på. Det er et sunnhetstegn, for generelt innrømmer man ikke noe som helst på den sosialistiske fronten. Den andre grunnen er den langsomme undergravningen av de kristne moralkravene. Sekulariseringen har ført med seg en lavine av bortforklaringer som ubefestede sjeler har ønsket velkommen. Resultatet kjenner vi. All slags misbruk av alt mulig.

Ropet på mer frihet fikk fort en utvekst ved navn frigjørhet som er hensynsløs og udelte egoistisk. En av røttene sitter dessuten i oppdragelsen som fikk et grunnskudd i 30-årene da man fat ut at barna må få utvikle seg fritt for ikke å få hemninger! Idag ser vi hva det førte til! Fysisk straff måtte ikke forekomme og idag kan foreldre anmeldes over en lav sko hvis ungene skulle trenge en rist eller én under øret. Man fjernet altså de naturlige og nødvendige hemningene samfunnet gjennom tidene hadde lagt inn i oppdragelsen. Det samme har i stor utstrekning skjedd i skolen hvor barn idag åpenbart kan foreta seg hva som helst og slippe fra det uten videre. De kan til og med banke opp en lærer uten at det blir reagert. Når hjemmets og skolens autoritet svekkes i en slik grad, er det ikke rart at man lærer å gripe de kaker som står på bordet.

Hemningsløsheten er livsfarlig for et samfunn. Før i tiden var det ingen som visste hva et umotivert drap var. Nå vet vi det. Vi visste heller ikke noe om narkotika og hva som gjøres for å skaffe seg dagens kvantum av den. Det vet vi nå. Det er beklagelig, men blir straks bortforklart. Det er synd på alle, unntagen de alt går ut over. Hele det humanistiske apparatet har havnet i en livsfarlig bakevje av snillhet som på sikt kan gi de hemningsløse overtaket i samfunnet. Hva skjer da? Finnes det krefter som kan ta igjen, eller tilpasser man seg og ender opp med en ny form for diktatur? Om kriminelle forhold bruker man gjerne ordet: Dyrisk, men la det være sagt at dyr ville aldri utvise en slik sadisme som mennesket har finutviklet idag.

I denne kurven med svarte tekster er det nok å ta av. Vi har erfart en syk utvikling i seksualfriheten som har medført barneporno og hardporno. For ikke å snakke om sex mellom dyr og mennesker. Tiberius var ikke ukjent med den sak og det later til at den gammelromerske degenerasjon nå står rundt hjørnet for å ta det avgjørende nakketak på oss alle. Den gangen var mord «nødvendige» og liv betydde ikke stort. Det gjør det ikke idag heller. Gamle flyttes mot sin vilje og dør lenge før tiden. 13-åringen tar sitt liv. Hvor er vi?

Folk hopper henrykt ut i fall-skjerm fra tindene, eller hiver seg ut i rommet med strikk. Rundt om i verden tar Formelkonkurransene liv. Folk klatrer og dør. Man står formelig i kø for å risikere livet og det spørres med rette om disse menneskene er i slekt med selvmorderne! Det gjelder å ta ryggtag med Gud. Samme om andre som ifølge tradisjonen, skal redde dem, selv går til grunne. Hva er det annet enn syk hemningsløshet? Før i tiden satte man en klar grense mellom dumdristighet og fornuft. Det er jo det siviliserte menneskes oppgave å holde slike krefter under kontroll. Såkaldte primitive naturfolk, for ikke å snakke om dyrene, lar seg ikke forlede av slike følelser. Dyrene har en innebygget hemning som skal bevare arten.

Det finnes mange slags hemningsløshet. Å passere en skadet, et menneske i nød, går inn under dette begrep. Når foreldre tar småunger med til et ulykkessted for i kokende nysgjerrighet og sensasjonsglede å se på lik, da er det hemningsløst. Hva med mobbingen og den maktfølelse som ligger dårlig skjult i den. Her møter vi en hemningsløs utnyttelse av dominans. Som kan ende med at motparten tar sitt liv. Alt sammen går innerst inne ut over rettssikkerheten, fordi samaritane holder på å bli en kontur. (Forts.)